

Ureja: glavni in odgovorni urednik Katarina Smodej in odbor za informiranje, ki ga sestavljajo: Stane Primožič — predsednik, Ivan Mauser — podpredsednik in člani: Olga Abramič, dipl. inž., Jošt Bajželj, Marinka Farčnik, Zlata Humer in Slavka Rojina. Tisk: CP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO XV — 1. 12. 1971 — št. 11

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA • TEKSTILINDUS — KRANJ

Kako smo izpolnili plan v oktobru

Predilnici sta v oktobru dosegli sledeče rezultate:

MESEČNA IZVRŠITEV			
Mesečno skupaj	ef. kg 68,1 %	bb. kg 73,3 %	
Predilnica I	71,3	75,6	
Predilnica II	60,7	70,0	
KUMULATIVNA IZVRŠITEV			
Mesečno skupaj	ef. kg 80,9 %	bb. kg 84,7 %	
Predilnica I	84,7	87,9	
Predilnica II	72,4	80,1	

Predilnica I je proizvajala povprečni tex 24,80 (Nm 40,2), pri tem pa ima po letnem planu predviden tex 25,84 (Nm 38,69), kar je od dejanske predenega za 1,04 tex višji oziroma za 1,51 nižja Nm.

Mesečni plan ni bil izvršen, kar je razvidno iz gornjih pokazateljev in naslednjih vzrokov:

Polurni odmor 847.088 vret. ur, odsotnost delavcev 36.120 vret. ur, popravila prst. strojev 166.668 vret. ur, ostala popravila 19.707 vret. ur, premenjava surovin 39.276 vret. ur. Najvišja postavka v zastojih je delna ukinitve nočne izmene 4.166.272 vret. ur. Spričo tolikšnih zastojev je razumljivo, da so gornji pokazatelji negativni.

Predilnica II je proizvajala povprečni tex 16,62 (Nm 60), pri tem pa ima po letnem planu predviden 18,77 tex (Nm 53,28) kar je od dejanske predenega za 2,15 tex višji oziroma za 6,72 nižja Nm.

Mesečni plan ni bil izvršen, kar je razvidno iz gornjih pokazateljev in naslednjih vzrokov:

Največja postavka v zastojih je ukinitve nočnih izmen v celoti, premenjava surovin 9.572 vret. ur, čiščenje, popravila in drugo 112.811 vret. ur. Spričo tolikšnih zastojev je tudi v predilnici II razumljivo, da so rezultati izvrševanja osnovnega letnega plana negativni.

Tkalnici sta v oktobru dosegli naslednje rezultate:

MESEČNA IZVRŠITEV			
Mesečno skupaj	tm 82,5 %	votki 81,8 %	kval. 89,2 %
Tkalnica I	84,0	83,1	88,8
Tkalnica II	79,1	79,5	90,2
KUMULATIVNA IZVRŠITEV			
Mesečno skupaj	94,8 %	94,5 %	87,4 %
Tkalnica I	96,0	96,6	87,0
Tkalnica II	92,1	90,5	88,5

Tkalnica I

Vsled nadaljnjega pomanjkanja delovne sile se je v tkalnici uknilo še 80 ozkih statev Picanol, tako da je v nočni izmeni samo še 242 strojev ali 23 % statev.

Mesečni osnovni plan je dosegla tkalnica po metrih 84,0 % po votkih 83,1 %, kumulativno pa po metrih 96,0 % in votkih 96,6 %.

Operativni plan je bil dosežen 105,1 %, kumulativno pa 100,6 %. Proizvodnja je tekla normalno brez večjih zastojev statev in menjav artiklov, tako da je operativni plan bil zadovoljivo izvršen.

Oskrba z materialom je v glavnem v redu, težave so s 30 tex (Nm 34) kardirano prejo, ki se kupuje v Strumici. V preji se pojavljajo še vedno iste napake kot odebena mesta, niansiranost in slabo navitje na cevke. Kvaliteta blaga se drži na isti višini kot prejšnji mesec dosežena 88,8 %, izkoriščanje statev je v tem mesecu porastlo na 90,5 % izkoriščanja.

Tkalnica II

Osnovni plan za mesec oktober je bil dosežen po metrih 79,1 % in po votkih 79,5 % tako, da je kumulativno dosežen z 92,1 % po metrih in 90,5 % po votkih. Rezultati doseganja osnovnega plana so nizki, ker teče vsa proizvodnja v tkalnici na 2 izmene.

Operativni plan je bil dosežen 102,3 % po metrih in 103,8 % po votkih, kumulativno dosežen po metrih 102,9 % in votkih 103,5 %.

Rezultati doseganja operativnega plana so boljši kot prejšnji mesec predvsem zaradi manjših menjav na statvah in manjših zastojev statev.

Fluktuacija delovne sile se je ustalila, vendar pa primanjkuje delavcev za transport, kar povzroča velike težave v proizvodnji.

Oskrba z materialom je v redu potekala, težave so z zunanjo nabavo preje. Kvaliteta preje je v glavnem na isti višini kot v prejšnjih mesecih, preja z elekt. čiščenjem se izboljšuje. Dispozicij ni manjkalo, menjav artiklov praktično v tem mesecu ni bilo. Kvaliteta blaga se v tkalnici zastruje po vseh delovnih mestih, saj v artiklih srajčevine še ni zadostna kvaliteta.

Izkoriščanje statev znaša 89,5 %

Plemenitilnici sta v mesecu oktobru dosegli naslednje rezultate:

1. OBSEG PROIZVODNJE		
Mesečna izvršitev	tm 97,8 %	m ² 96,5 %
Plemenitilnica I	105,1	104,8
Plemenitilnica II	81,8	79,6
Kumulativna izvršitev	99,7 %	99, %
Plemenitilnica I	103,8	103,1
Plemenitilnica II	90,7	90,6

2. KVALITETA

Plemenitilnica I (plan plem. napak 10 %):	
Neregularnih tkanin s plem. napako:	9,70 %
Skupaj neregularnih tkanin:	10,05 %
Plemenitilnica II (plan plem. napak 1 %)	
Neregularnih tkanin s plem. napako:	1,49 %
Skupaj neregularnih tkanin:	33,84 %

3. USLUGE

Plemenitilnica I: za plemenitilnico II:	308.832 m
zunanje usluge:	17.241 m
Plemenitilnica II: za plemenitilnico I:	108.538 m
zunanje usluge:	126.669 m

4. Problematika

Mesečni osnovni plan je delovna enota presegla, ravno tako so tudi kumulativni rezultati dobri ter presegajo planirano količino proizvodnje. Neregularnih tkanin je bilo 10,05 %, kar je preveč vsaj za 2 %, zato mora obrat podvzeti odločnejše ukrepe za izboljšanje kvalitete tako, da bo proizvodnja na ključnih delovnih mestih bolj nadzorovana. Sicer je nekaj težav z vzdrževanjem, ker se trenutno vrši prestavljanje dveh strojev ter so obratni vzdrževalci tudi angažirani pri teh delih, zato je vzdrževanje ostalih strojev nekoliko zapostavljeno. Težave pa so z boljšim izkoriščanjem kapacitet v rotacijski tiskarni zaradi nevsklajenih kapacitet v pripravljalnih proizvodnih fazah (barvna kuhinja, šablonarna) kar se postopoma ureja.

Plemenitilnica II

Delovna enota ni izvršila mesečnega osnovnega plana, pa tudi kumulativni rezultati niso dosegli planiranih količin. Z upoštevanjem uslug za obrat I ali za zunanje stranke je kumulativni plan plemenitilniške proizvodnje presežen, kar kaže, da so kapacitete obrata bile izkoriščene. Z vedno večjo preorientacijo na tiskane tkanine je potrebno večje sodelovanje obeh obratov, zato so nastopili nekateri problemi v planiranju uslug med obema obratoma. S pomočjo priprave dela so bili storjeni potrebni ukrepi, da bo tudi ta problem za prihodnje obdobje rešen. Za slabše proizvodne rezultate je tudi krivo pomanjkanje delovne sile, zato se je delovna enota morala posluževati tudi nadurnega dela. Nadur je bilo opravljeno preko 1200, t. j. delo 7 ljudi, po planu jih pa manjka 9. Kvaliteta finalne proizvodnje ni zadovoljiva, zato bo v prihodnjem obdobju zmanjšana proizvodnja tkanin, pri katerih se kvaliteta kljub raznim notranjim ukrepom v predilnici in tkalnici ni izboljšala.

Zimska oprema

Zima se bliža z naglimi koraki. Vsak čas lahko pričakujemo, da bo tudi naše ceste pokril sneg, če pa tega še ne bo, pa je zaradi deževja in hitrih temperaturnih sprememb — ohladike — nevarno, da se na cestah pojavi led. Da bo vožnja v jesensko-zimskem času varnejša, je potrebno, da lastniki oz. uporabniki vozil pravočasno nabavijo potrebno zimsko opremo: zimske gume ali gume, opremljene z žeblički ter snežne verige.

V trgovinah, ki prodajajo tako opremo vedo povedati, da lastniki vozil zimsko opremo za vozila nabavljajo v zadnjem trenutku, ko že sneg zapade, takrat pa je možno, da v trgovinah nastopijo krajša kritična obdobja, ko trenutno zmanjka posameznih artiklov za zimsko opremo vozil. Zato bi bilo prav, da vozniki upoštevajo nasvet in opremo nabavijo pravočasno.

Pri tem je upoštevati tudi dejstvo, da je takrat, ko smo z vozilom nekje na poti — pa nas je iznenadil sneg — prepozno misliti na zimsko opremo, ker se nam lahko zgodi, da bomo z vozilom obtičali v snegu, s tem pa povzročili zastoj v prometu. Priporočljivo je, da bi tudi vozniki osebnih avtomobilov imeli v zimskem času v prtljajniku vozila manjšo lopato ali pa celo manjšo vrečo s peskom, ki jim lahko pride prav, če je vozilo zaradi snega, slabega in spolzkega vozišča nekoliko zaneslo iz svoje kolesnice, pa ga brez uporabe lopate in peska ne moremo spraviti na cesto. Pri takem speljavanju na poledeneli površini

kvadratnih decimetrov velik kos strešne lepenke, katerega podložimo pod drsajoče kolo. Ker je lepenka na obeh straneh hrupava, bomo vozilo mnogo lažje spravili z mesta. Menim, da ta nasvet — čeprav je videti malenkosten — ni odveč in bo najbrž marsikaterega voznika rešil iz zagate.

Vzporedno s tem pa mislim, da je potrebno voznike motornih in drugih vozil opozorjati na brezhibnost in pravilno opremo vozil s svetlobnimi telesi in seveda tudi na pravilno uporabo. Zlasti to velja še predvsem za kolesarje in vprežna vozila. Tudi za slednji dve kategoriji udeležencev v prometu veljajo določila pravilnika o napravah in opremljenosti vozil v cestnem prometu. Pogosto slišimo, da mora biti motorno vozilo opremljeno po predpisih, da mora biti tehnično v redu, zato so tudi redni tehnični pregledi motornih vozil nekakšno jamstvo, da so motorna vozila, ki so v prometu tudi tehnično brezhibna (vsaj ob tehničnem pregledu), medtem ko za vprežna vozila in kolesa tega ne moremo trditi. Kot vozniki le prepogosto naletimo na kolesarje in voznike vpreg, ki v megli, mraku in ponoči križarijo po cestah brez luči in predpisanih odbojnih stekel. Ali malomarni lastniki koles in vprežnih vozil, ki vozijo brez luči, res mislijo, da morajo vozniki motornih vozil paziti nanje, pri tem pa brezbržno izpostavljajo v nevarnost sebe in druge udeležence v prometu. Prej ko slej bodo tudi ti morali upoštevati predpise, za kar pa je potrebna poostrena kontrola delavcev milice.

M. Mažgon

Iz vsebine:

- Dan republike, naš veliki praznik
- Kako smo izpolnili plan v oktobru
- Zimska oprema
- Polikromatsko barvanje
- Tistim, ki se nameravajo kmalu upokojiti
- Sodelovanje mladincev kranjskih tovarn
- Mnogi je še ne poznamo
- Za vsako pijačo svoj kozarec
- Služba prve pomoči
- Sindikalno prvenstvo v šahu

Dan republike - naš veliki praznik

Ze osemindvajsetič bodo svobodno zaplapolale trobojnice po naši lepi domovini, katere bodo oznanjale naš veliki praznik rojstva svobodne Federativne socialistične Jugoslavije.

V majhnem mestecu Jajcu bo ta praznik še toliko bolj svečan, ker se je pred osemindvajsetimi leti 29. novembra 1943 v veliki dvorani drugič zbral predstavniški dom vseh jugoslovanskih narodov — AVNOJ. Pod vodstvom tovariša Tita se je tega dne krojila odločitev o naši bodoči državni ureditvi. Od takrat je minilo že 28 let, ko je bil sprejet zgodovinski sklep, da bo naša država federativna socialistična republika, da bodo v tej državi imeli vsi narodi Jugoslavije enake pravice odločanja o svojem nadaljnjem razvoju.

Ponosno, z dvignjeno glavo danes narodi Jugoslavije praznujemo jubilejno obletnico zgodovinskega drugega zasedanja AVNOJ. Na tem zasedanju se je odločilo vse tisto, za kar so narodi Jugoslavije z orožjem v roki stopili v boj za svobodo in enakopravnost, zoper okupatorja in narodne izdajalce. Dalo nam je največ, kar smo lahko pričakovali, to je svobodo, enakopravnost in bratstvo med jugoslovanskimi narodi. Ponosni smo lahko na naš razvoj in naše mesto v svetu. Da je naša pot pravilna, so nam dokaz naši gospodarski uspehi, naše tovarne, šole, ceste, stanovanja, železnice, boljši življenjski standard — svobodno demokratično odločanje v vseh oblikah upravljanja. To so dokazi naše pravilno zastavljene poti, od katere nas ne morejo odvrniti nobene grožnje. Kot vedno dolej se veselimo tega praznika, saj je to praznovanje naše splošne slave. Pričakovanje in praznovanje tega dneva po pravici vzbuja veselje, saj smo dežela samoupravnih delovnih ljudi, v kateri je postalo delo poglavito merilo vrednosti in dostojanstva človekove osebnosti.

Sleherno leto bolj smo prepričani, da je poglaviti nosilec socializma proizvajalec, ki v svojem kolektivu, ustanovi, zavodu, šoli, v komuni, torej v vsej družbeni skupnosti z zavestno akcijo rešuje družbena protislovja in vzpodbuja družbo k napredku — socializmu. Danes pomeni socializem na svetovnem prizorišču odločilno zgodovinsko silo, ki si neustavljivo krči pot k zmagi.

Sleherne njegov napredek vzbuja v nas veselje, kar prispeva k solidarnosti v svetu, ki je postal premajhen, da bi mogel biti združen, a je nakopičil veliko preveč uničevalne sile, da bi lahko z gotovostjo verjel v svoj obstoj.

Od rojstva naše republike je preteklo že osemindvajset let; to ni velika starost za državo. Vsi državljani si želimo, da bi v njej živeli zadovoljno in srečno, in da bi naša država pod vodstvom maršala Tita še vnaprej uživala tako velik ugled v svetu.

Polikromatsko barvanje

Domovina polikromatskega barvanja je Orient, kjer se je pojavilo v tehnikah batik in tie-and-dye. Mnogo kasneje so Škoti presenetili z efekti, podobnimi marmorju. Leta 1966 so finski proizvajalci prenesli polikromatski postopek iz papirja na tekstil, vendar pa pomeni šele letošnje leto pravi boom, ko so v Veliki Britaniji postopek tehnično (Cliff Newton) in tehnološko (ICI) izpopolnili.

Pri tekstilnem tisku je možna točna reprodukcija desenov, narejenih najprej na papir v ateljeju, pri polikromatskem barvanju pa so vzorci narejeni direktno na podlagi brez vzorčnih valjev, nožev in šablon.

Od mnogih načinov polikromatskega barvanja bosta opisana dva, poznata kot »dye-weave« in »flow-form«. Osnovna aparaturna je foulard s posodami z barvili in posebnimi pripravami za barvanje. Po nameščanju teh priprav za barvanje in načinu, po katerem se tok barvila prenese na tekstilni material, ločimo dva načina polikromatskega barvanja:

1. Dye-weave

Barvne tekočine tečejo ločeno od zbiralnih posod skozi upogljive cevi k šobam, od koder so usmerjene na nagnjeno ploščo in od tod na tkanino. Vzorci se tvorijo s

premikanjem šob in reguliranjem iztoka različnih barvil. Uporabljena barvna tekočina je lahko popolnoma tekoča brez zgostila ali pa rahlo viskozna z dodatkom majhne količine zgostila. Popolno prodiranje in odstranitev presežne barvne tekočine na tkanini dosežemo s stikanjem tkanine med valji foularda. Z dye-weave načinom dobimo zlomljene in pravilne vzorce.

2. Flow-form

Tu teče barvilo od zbiralnih posod skozi cevi k šobam, ki jo usmerjajo na enega od valjev foularda. Tok je tako usmerjen, da barvna tekočina teče navzdol po površini valja na točko, kjer tkanina vstopa. Flow-form vzorci so nepravilni, abstraktni. Posebna vrednost obeh vrst vzorcev pa je »duplex« efekt.

Shema enostavne laboratorijske priprave za proizvodnjo dye-wave efektov:

- A — rezervoarja za barvilo
- B — upogljive cevi
- C — premikajoče se šobe
- D — nagnjena plošča
- E — nebarvana tkanina
- F — vodilna valjčka
- H — valj foularda
- K — nepropustna podloga

Nebarvano tkanino E vodimo vodoravno, pod spodnjo stranjo nagnjene plošče D, kjer barvna tekočina priteče iz rezervoarja A skozi šobe C, ki so pritrjene na nosilcih in ki z gibanjem tvorijo vzorec. Tokova barvnih tekočin se mešata, ko se šobi srečata na nasprotnih palicah. Presežek barvila iztisne foulard H. Nepropustna podloga — polivinilna folija — prepreči migracijo barve. Po izstopu iz foularda posušeno tkanino fiksiramo glede na vrsto materiala in barvilo.

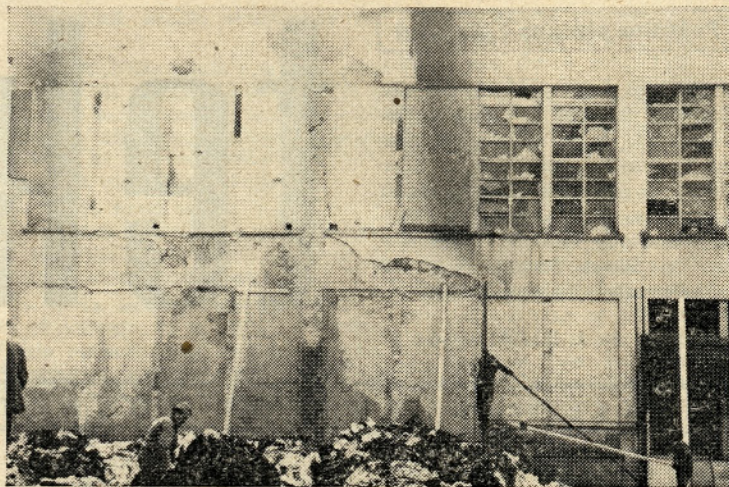
Najvažnejši faktorji, ki vplivajo na oblikovanje vzorcev:

1. sestava barvne flote, 2. povežava barvnih posod z razdelilci in šobami, 3. velikost šob, 4. kot, ki ga tvori nagnjena plošča, 5. hitrost in lega blaga in 6. premik in lega šob.

Izbira materialov je velika; barva se na bombaž, mešanico bombaž/poliester, volno, poliamid, akril in triacetat. Še večja pa je njihova uporaba: za ženske obleke, kopalne obleke, srajce, pidžame, brisače, posteljno perilo in dekorativne izdelke (zavese, tapete).

»Tekstilindus« je prvi in doslej edini proizvajalec polikromatskih vzorcev. Prvo kolekcijo, ki je bila razstavljena na beograjskem sejmu in prve metre proizvodnje, je »rodila« star dvofazni parilnik, katerega sta z ogromno vztrajnostjo in uspešno priredila Ludvik ing. Jug in Franc Rogelj.

Desa Bevk

Zaradi požara poškodovana fasada predilnice II

Vsa pohvala

V soboto, 23. oktobra ob 8.45 uri je nenadoma izbruhnil požar v lesenem skladišču za bombaž in bombažne odpadke pri predilnici obrata II. Požar je popolnoma upepelil leseno skladišče, močno poškodoval vskladiščeni material, večja škoda pa je nastala tudi na objektu predilnice in sosednjih drvarnicah stanovalcev. Po ocenitvah komisije, ki je ugotavljala vzroke požara in nastalo materialno škodo, znaša skupna škoda v višini 668.136 dinarjev. V tem znesku pa še ni upoštevano stroškov čiščenja bombaža, odprodaje poškodovanega materiala, popravila

fasade predilnice, pospravljanja in čiščenja pogorišča itd.

Požar je izbruhnil v skladišču nenadoma in se bliskovito razširil po celotnem skladišču, ki je bilo leseno. Gasilci so takoj intervenirali, vendar požara niso mogli več preprečiti; gasili so ogenj, varovali objekt predilnice in delavske restavracije. Na poziv »gori«, so poleg domačih gasilcev iz obeh obratov prišli na pomoč prvi poklicni gasilci iz Kranja, »Save« Kranj, Primskovega, Senčurja, Hrastja-Prebačevega, Voklega, Smednika in Preddvora, katerim moramo priznati vso pohvalo za požrtvovalnost pri gašenju požara.

Sodelovanje mladincev kranjskih tavnarn

Mladi se spoznavamo večinoma na plesu, po kavarnah in na cesti. Zakaj ne bi nekdo skrbel za to, da bi prišli v stik na raznih družabnih srečanjih in rekreaciji? Ta misel nas je vodila, ko je bil ustanovljen koordinacijski odbor za sodelovanje med kranjskimi mladinskimi aktivmi po tovarnah, katerega predsednik je Silvo Prigora iz tkalnice II. Prav ta odbor naj bi povezal mladino kranjskih podjetij z različno privlačno aktivnostjo, od družabnega življenja do kulture, športa in rekreacije.

Meseca novembra bo športno tekmovanje v počastitev Dneva republike. Pomerili se bomo z vsemi kranjskimi mladinskimi aktivmi v plavanju, kegljanju, odbojki in streljanju. Nosilca akcije, mladinsko organizacijo IBI, čaka kar precej dela, nas pa verjetno truda za res kvalitetne ekipe. Spomnili se bomo tudi fantov, ki služijo vojaški rok v Kranju. Povabili jih bomo v tovarne in bodo tako nekaj ur preživeli v tovarniškem okolju.

Decembra se poslavljamo od starega leta. Kulturni večer, izveden s strani MO Sava v drugi polovici tega meseca bo vsekakor začetek slovesa in bo olajšal preskok v novo leto.

Ali kdo še ne zna smučati, pa bi se rad naučil? Čimprej naj se prijavi za smučarski tečaj v mesecu januarju.

Mladinska organizacija Planike priredi pustno zabavo. Seveda so maske dobrodošle.

Pregovor pravi: Kolikor znaš, toliko veljaš. Tega se zavedajo tudi mladinci Save, sicer se ne bi lotili akcije z naslovom: Kviz znanja in spretnosti. Vabimo vas, da se ga udeležite in vzpodbujate našo ekipo pri tekmovanju. Kviz bo v mesecu marcu.

Tudi kros ni pozabljen. Mladinci iz Ikosa nas vabijo v mesecu aprilu, da se ga udeležimo v čim večjem številu.

Ze prihaja maj. Preglejmo naše drvarnice in kleti, morda se še kje skriva kakšno pozabljeno kolo. Ni treba, da je novo, glavno da je tehnično v redu. Mladinci iz Iskre nas bodo popeljali na izlet s kolesi.

To so točke programa omenjenega odbora. Mislimo, da bo sleherni mladinec našel nekaj, kar ga privlači. Pred vsako akcijo bodo posredovane informacije in obvestila o prijavi na oglasnih deskah. Želimo, da bi se vseh prireditve udeležili v čim večjem številu.

F. H.

Pogled na pogorelo skladišče

Tistim, ki se nameravajo kmalu upokočiti

Mlad in zdrav človek običajno nikoli ne pomisli, da bo tudi zanj nastopil čas, ko ne bo mogel več z lahkoto opravljati vsakodnevnega dela in bo iz dneva v dan težje čakal, da se mu bo nabralo dovolj delovnih let za upokojitev. Delavci, ki so pred upokojitvijo, pa bo gotovo zanimalo nekaj pojasnil, ki so v zvezi z upokojitvijo in sicer: koliko delovne dobe je potrebno, kako bo obračunana pokojnina, kaj je potrebno v zvezi z upokojitvijo itd. V zadnjem času je veliko govora po časopisih, radiu in televiziji o novem pokojninskem zakonu, ki se pripravlja, vendar pa zaenkrat še ne moremo posredovati nobenih konkretnih pojasnil, ker je še vedno v razpravi. Zaenkrat so veljavna naslednja določila:

Za redno starostno upokožitev velja za ženske starost 55 let, za moške pa 60 let; za borce NOV, ki imajo priznano dvojno štetje pred 9. 9. 1943, velja starost 50 let za ženske in 55 let za moške.

Za redno starostno upokožitev morajo imeti ženske 35 in moški 40 let delovne dobe, borci NOV z dvojnimi štetjem, kot je zgoraj navedeno, ženske 30, moški 35 let delovne dobe. Za borce je tudi ta olajšava, da se jim šteje redna starostna upokožitev, če izpolnjujejo vsaj en pogoj, recimo da ima zavarovanka 30 let pokojninske dobe pa še ni stara 50 let, oziroma moški 35 let pokojninske dobe, pa še ni star 55 let, ali pa če je zavarovanka dopolnila 50 let, oziroma

zavarovanec 55 let ne glede na delovno dobo (seveda pa mora imeti za priznanje pokojnine najmanj 15, oziroma 20 let pokojninske dobe). Upokoženemu pod navedenimi pogoji pripada polna starostna pokojnina, ki se izračuna na podlagi osebnega dohodka zadnjih 5 let, kamor se všteje tudi eventualni dodatek za NOV.

Predčasno starostno upokožitev lahko zahteva zavarovanka, ki je stara 50 let in ima 30 let pokojninske dobe, oziroma zavarovanec, ki je star 55 let in ima 35 let pokojninske dobe s tem, da se za vsako leto, ki manjka do polne starosti (to je 55 in 60 let) odšteje 1,33 %.

Na primer: Zavarovanka ima 30 let delovne dobe in je stara 50 let. Njej se odšteje $5 \times 1,33\%$, kar znaša 6,65 %. Za 30 let delovne dobe ji pripada 75 %, od tega se odšteje 6,65 %, ostane še 68,35 %, kar je osnova za izračun pokojnine.

Med ljudmi vlada določeno nezaupanje in bojazen ob razpravi, naj bi se jemalo v osnovo za izračun pokojnine osebni dohodek zadnjih 10 let. Ta bojazen je nepotrebn, ker bo pri tem padanju vrednosti denarja opravljena valorizacija, kot je bila tudi že sedaj. Na primer:

Povprečni osebni dohodek tkalke do 10. Hrdina (tu so zajeti vsi stroji, še navadne gladke statve itd.) v letu 1967 je znašal 699,87 din. Za to leto velja valorizacijski

količnik 151 in znaša preračunan osebni dohodek 1.056,80 din. Dejanski povprečni osebni dohodek tkalke na 20 Kovo (ker ostalih nižjih strojev ni več), v letu 1970 pa znaša 1.004,45 din, torej je valoriziran osebni dohodek za leto 1967 višji, kot dejanski povprečni osebni dohodek v letu 1970. V slučaju jemanja 10-letnega povprečja bodo sicer uporabljeni drugačni količniki, vendar ni bojazni, da bi dali slabši rezultat.

O novem pokojninskem zakonu se mnogo govori in piše. Obstajajo razne variante in predlogi, med njimi je najbolj značilen in se ga naše zavarovanke tudi najbolj bojijo, ta, da bo pokojninska doba vezana na starost, to se pravi, da bi morala imeti zavarovanka 35 let delovne dobe in 55 let starosti, oziroma zavarovanec 40 let delovne dobe in 60 let starosti. Sindikati vztrajajo na stališču, da mora veljati samo polna delovna doba 35 in 40 let, ne glede na leta starosti in bodo verjetno v tem tudi uspeli. Značilno je, da prav malo naših predic in tkalk dočaka polno starostno upokožitev, zato je bil podan predlog, da bi možnost predčasne upokožitve ostala v veljavi tudi še po 31. 12. 1973, ko preneha veljati začasna uredba.

Če bodo izgledi, da bo novi pokojninski zakon začel veljati že 1. 1. 1972 in če bodo predvidene velike spremembe, bomo o tem poročali v Tekstilcu še pred koncem leta.

Mnogi je še ne poznamo

Naša obratna ambulanta je skoraj vedno polna delavcev, ki iščejo zdravniško pomoč pri zdravniku. Ni malo primerov, ko bolnik dobi bolniški stalež, doma pa nima nikogar, ki bi ga negoval v času bolezni. Mnogo pa je tudi mater, ki prinesejo potrdilo od otroškega zdravnika in izkoriščajo pravico do bolniškega dopusta, če je zbolel njihov otrok, zraven pa nimajo nikogar, ki bi pazil nanj medtem ko so v službi. Lahko je otrok le toliko bolan, da ne sme v vrtec, čeprav ni nujno, da strogo leži; nekdo mora paziti nanj in eden od staršev ostane doma. Za vsako uro, ko delavec izostane od dela, ima tovarna določeno izgubo. O tem, koliko je na izgubi prizadeti delavec, pa verjetno ni treba govoriti, saj to vsi sami prav dobro vemo.

V takih primerih se bolniškemu staležu lahko izognemo: podjetje namreč zaposluje negovalko, ki v zgoraj navedenih in podobnih primerih pride na dom k bolniku in skrbi zanj v času, ko je brez potrebne nege. Naprimer za nego bolnega otroka pride negovalka tako zgodaj na dom, da se lahko s starši pomeni o tem, kaj otrok

potrebuje, kakšna zdravila naj jemlje itd., še preden le-ti odidejo v službo. Če ima otrok v času, ko je negovalka pri njem, zdravniško kontrolo, ga lahko pospremi tudi v zdravstveni dom, če starši to želijo, saj jim tako ni potrebno izkoriščati rednega ali bolniškega dopusta. Negovalka tudi pripravlja hrano za bolnika; seveda pa ni njeno delo pripravljanje kosila za vso družino, čiščenje stanovanja ter podobno.

Družinska bolniška strežnica oziroma negovalka prejema osebni dohodek v podjetju. Mnogi člani še vedno mislijo, da bodo morali sami plačati nego, vračati morebitne stroške prevoza, nuditi malico itd., pa zaradi tega odklanjajo to vrsto pomoči. To nikakor ne drži. Negovalka je prav zaradi tega zaposlena v podjetju in vaš dom je v dnež, ko jo potrebujete, njeno delovno mesto.

Na voljo je vsem članom kolektiva in njihovim otrokom. Seveda le v primerih, ko je potrebno. O tem, kdaj je potrebna pomoč negovalke in za koliko časa, pa odloči zdravnik naše obratne ambulante.

D.

Sindikavno prvenstvo v šahu

23. oktobra je bilo v šahovskem klubu »Borec« ekipno sindikalno prvenstvo občine Kranj za leto 71.

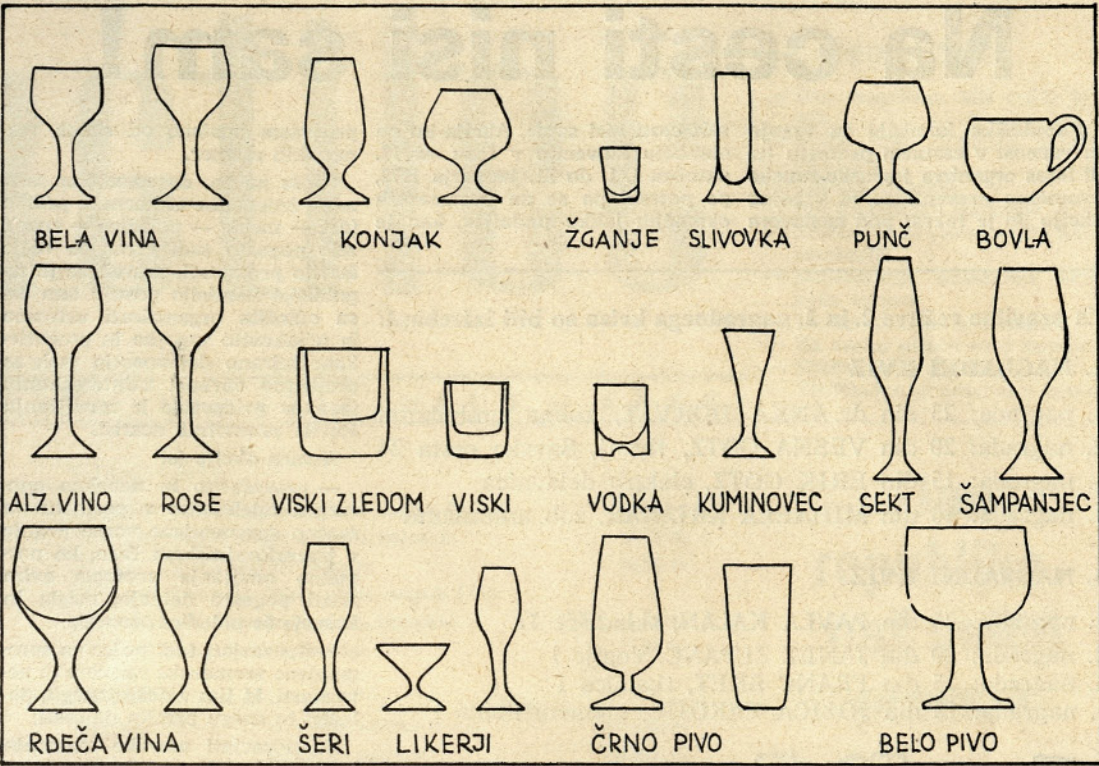
Tekmovanja se je udeležilo 9 ekip, kar predstavlja v zadnjih šestih letih izreden uspeh. Ekipe so zastopale sindikalne podružnice na območju občine Kranja. Ekipe so štejele 4 člane in dve rezervi. Dvoboji so bili izredno razburljivi in se do zadnjega kola ni vedelo, kdo bo letošnji prvak.

Prvo mesto in s tem prehodni pokal je pridobila ekipa Save v

postavi Boris Matjašec, Vlasto Bertoncelj, Vid Gazvoda in Jože Požar s 26 osvojenimi točkami, drugo mesto je zasedla ekipa Iskre s 25 točkami, tretje mesto pa je pripadlo Tekstilindusu s 23 točkami. Za našo ekipo je tretje mesto dober rezultat, če dodamo, da ni igrala v najmočnejši postavi in da so nekateri dobri šahisti odšli iz podjetja.

Za našo ekipo so igrali: Ratko Vojičič, Adolf Podgornik, Lado Torkar in Peter Sirc.

Ado Podgornik

Za vsako pijačo svoj kozarec

Ni slučaj, da je kozarec za pivo največkrat ozek in širok, kozareček za žganje pa majhen. Vsaka pijača potrebuje posebno obliko in velikost, da pride najbolje do veljave. Če boste kupovali nove kozarce, pazite na pravilno obliko. Razen poznanih oblik za vino, pivo, žganje in liker obstaja še minimalno dva ducata kozarcev za razne pijače.

Barva: Pijača se mora videti nespremenjena skozi stene kozarcev. Zaradi tega barvasti kozarci za vino in pivo niso priporočljivi. (N. pr. pivo v modrem kozarcu) Ni pa važno, če se odločite za brušene ali gladke kozarce, to je pač stvar okusa.

Aroma: Naš vonj zaznava najrazličnejše arome. Če približate kozarec k ustom, istočasno vdihnete vonj pijače. To pa je pri pijačah že polovico užitka. Vinski kozarci z razširjenimi robovi hitreje zgubljajo aromo. Ko dvigate kozarec, zrak nezadržno odvzema vonj. Če pijete jagodni sok iz majhnega, do roba napolnjenega kozarca, nima aroma nobenega prostora za koncentracijo nad pijačo in prija samo na pol tako

dobro kot le do polovice napolnjene kozarca.

Okus: Vsaka pijača ima svojo temperaturo, pri kateri je najboljša. Pri ohlajenih pijačah deluje kislina manj kislo, sladko pa manj sladko. Zaradi tega je važno, da kozarec ne menja temperature pijači.

Belo vino: Kozarci imajo visoke podstavke, da roka ne more ogreti vina. Kelih se zgoraj zoži, da ne izgublja arome. Za vino Rosé pa so posebne čaše z razširjenimi kelihli, aroma pa ni važna, ker se pije ledeno mrzlo.

Rdeče vino: se pije ogreto na sobno temperaturo. Toplota roke mu ne škoduje, lahko ga celo z rokami ogrejete. Za vrhunska oz. kvalitetna vina vzamemo velike kozarce in jih točimo samo do četrtine kozarca.

Konjak: Kakšne naj bodo oblike kozarcev za žgane pijače, so mnenja deljena. Na nizkem podstavku sedi kot balon oblikovana čaša. Pred pitjem konjak ogrevamo v roki, da se razvije aroma.

Viski: Kozarci so ravni ali pa spodaj ožji. Čisti viski se pije iz

malih kozarčkov, viski z ledom pa iz večjih.

Seri, liker, aperitivi: Za te vrste pijač je veliko srednje velikih čaš različnih oblik. Aroma pri teh pijačah ni posebno važna, zato lahko vzamemo kozarčke z razširjenim gornjim robom. Za gosto tekoče likerje vzamemo nizke in razširjene čaše.

Zganje: se pije ponavadi v enem samem požirku, zato so najbolj primerni majhni kozarčki iz debelega stekla. Slivovko in druge dišeče pijače polnimo samo do polovice. Samo kozarec za vodko je večji, ker se ne pije v enem požirku.

Bovla, punč: Za vroče pijače mora biti steklo odporno. Ti kozarci imajo trebušasto obliko, tako da sadje plava v tekočini.

Sekt, šampanjec: je francoska pijača, pijejo pa ga v lepo oblikovanih kozarcih, ki so zgoraj ožji, da čimbolj zadržujejo aromo.

Pivo: se pije iz enostavnih kozarcev. Za bela piva so posebni kozarci z visokim podstavkom. Belemu pivu lahko dodamo sadne sirupe in takoj spijemo.

MaK

Služba prve pomoči

Prva pomoč ni samo dejanje človeške solidarnosti in moralna dolžnost človeka do človeka, temveč je tudi stebel zdravstvenega varstva za tisto obsežno področje, ki ga redna zdravstvena služba ne more oskrbovati sama. To se dogaja takrat, ko je pomoč potrebna nenadoma ali na zelo oddaljenih krajih, n. pr. ob nezgodah na osamljenih krajih ali zelo težko dostopnih predelih, doma, na cestah, posebno če se potreba pojavi nenapovedano in nepredvideno, daleč proč od zdravstvene službe, ob katastrofah, velikih nesrečah in v vojni. Za množične nesreče je sploh vsaka zdravstvena služba prešibka in je treba računati na pomoč občanov. Zaradi tega je tudi vsak občan po zakonskem predpisu dolžan nuditi prvo pomoč, ker je to njegova državljanska dolžnost: »Tudi vsak občan je v nujnih primerih dolžan, da po svojih možnostih izkaže drugemu prvo pomoč in če je v nevarnosti življenje, obvesti o tem najbližji zdravstveni zavod ali zdravstvene delavce«.

Za zdravstvene delavce pa velja še posebna načela iz kodeksa etike zdravstvenih delavcev, ki so jih zdravstveni delavci prostovoljno sprejeli:

»Zdravstveni delavec je moralno obvezan, da ustrežno svoji strokovni izobrazbi vselej da prvo pomoč. Pri stihijских in množičnih

katastrofah posveča zdravstveni delavec največjo skrb predvsem bolnim, poškodovanim, ranjenim, otrokom, nosečnicam, onemoglim. Nevarnost za lastno zdravje in življenje ne sme zadržati zdravstvenega delavca, da ne bi izpolnjeval svojih dolžnosti in nalog.

Toda niti zakon, niti pripravljenost posameznika ne moreta ustvariti učinkovite službe za prvo pomoč, če ni potrebnega znanja in potrebnih pripomočkov. Tu nudi Rdeči križ največji delež pri graditvi službe prve pomoči in pri usposabljanju prvih pomagalcev.

Prvo pomoč imenujemo čimprejšnjo koristno zdravstveno oskrbo poškodovanega ali obolelega človeka. Znati jo moramo dati takoj in brez posebnih priprav na kraju dogodka predno pride zdravnik ali strokovna pomoč ali preden moremo izročiti poškodovanca oziroma bolnika varstvu poklicnih zdravstvenih delavcev ali bolnišnice. Kakorkoli bi poizkušali popolneje opredeliti pojem prve pomoči, vedno ostane njegov namen korist za bolnika, čeprav sta končni uspeh ali neuspeh odvisna od mnogih okoliščin, ki presegajo moči prvega pomagalca.

Pri prvi pomoči je treba ukrepati naglo, pravilno in v pravem zaporedju. Ne smemo poizkušati preveč, točno moramo vedeti kakšne so možnosti in meje našega

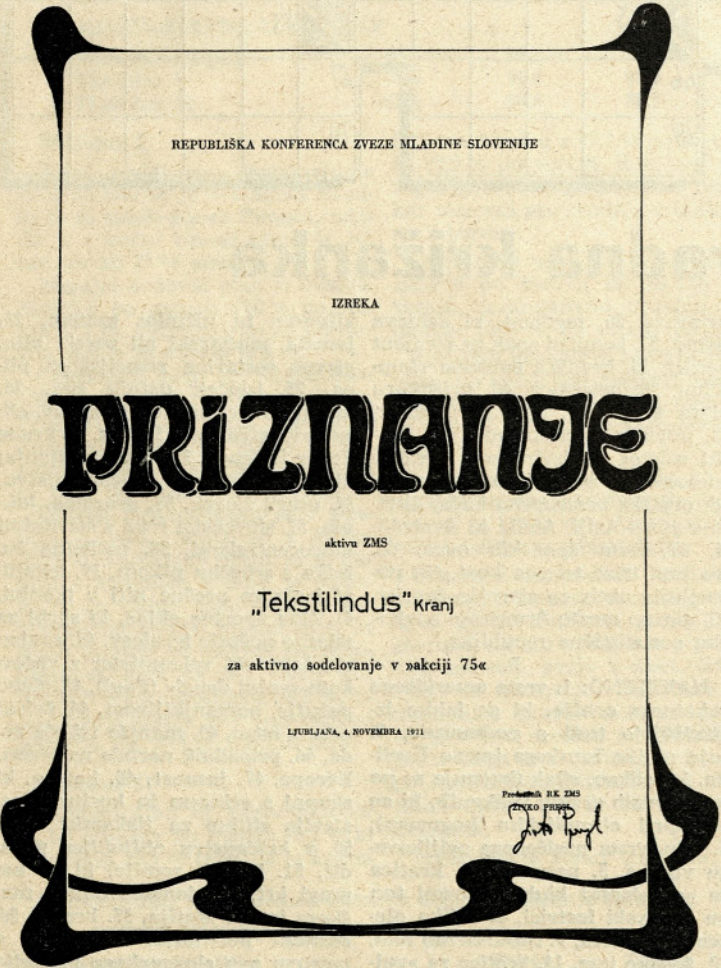
delovanja. Vedeti moramo, kaj je treba prepustiti zdravniku.

Znanje prve pomoči mora temeljiti na spoznanjih in načelih sodobne zdravniške znanosti. Te medicinske osnove pa morajo biti premišljeno prirojene možnostim in sposobnostim nestrokovnjakov. Z marljivim učenjem in ponavljanjem si jih moramo trajno vtisniti v spomin.

Učenje prve pomoči nas seznaja kako ukrenemo pravo stvar o pravem času. To se pravi, da se naučimo delati samo tisto in toliko, kolikor je res potrebno, da rešimo življenje ali preprečimo poslabšanje, dokler ne pride zdravnik. Ljudje, ki se znajdejo v bližini, pa niso poučeni o prvi pomoči, često bolj motijo kot pa pomagajo.

Z znanjem prve pomoči in z urjenjem bomo dosegli potrebno mirnost, samozavest in odločnost, ki je pri takem delu potrebna. Večina poškodb na srečo ni smrtno nevarna, največkrat gre le za to, da preprečimo neugodne posledice poškodb ali bolezni in njihove kasnejše zapletke, obenem pa lajšamo bolečine.

Kakor kažejo zdravniške izkušnje, je od načina prve pomoči mnogokrat odvisna uspešnost zdravljenja in končna usoda poškodovanca. Marsikdo ne bi umrl ali postal invalid, če bi mu pravočasno in pravilno dali prvo pomoč.

Že lani smo v našem glasilu poročali, da je tudi naša mladinska organizacija vključena v »Akcijsko 75«. Za njeno aktivno sodelovanje je s strani Republiške konference zveze mladine Slovenije prejela gornje priznanje.

Na cesti nisi sam!

Republiška komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu tudi letos organizira jesensko-zimsko prometno preventivno in vzgojno akcijo, ki je tokrat pod naslovom »Na cesti nisi sam«.

Akcija bo na območju Slovenije v času od 15. oktobra t. l. do 31. januarja 1972, po potrebi pa se na posameznih območjih lahko podaljša, kar je predvsem odvisno od slabih vremenskih razmer.

Glede na to, da so v tem času nagle iznenadne vremenske prilike (dež — megla — poledica — sneg), zelo pogosto tudi vzrok za večje število prometnih nesreč, se je republiška komisija prav v tem času odločila organizirati ustrezno in učinkovito vzgojno in preventivno koordinirano dejavnostjo vseh za prometno varnost zainteresiranih ustanov prispevale k zmanjšanju števila prometnih nesreč.

Namen akcije je:

— pravočasno in nenehno opozarjati udeležence v prometu na močno spremenjene vozne pogoje v jesensko-zimskem času, ko normalno odvijanje prometa ovira zlasti pogosto deževje, megla in kasneje še poledica ter sneg;

— opozarjati tudi pešce na spremenjene vremenske razmere in nevarnosti, ki jim v dežju, megli, poledici in snegu pretijo na cesti;

— opozarjati voznike motornih in drugi hvozil na tehnično brezhibnost vozil (dobre gume, zavorni mehanizem, svetlobna telesa, kortalni mehanizem ipd.);

— da bodo tudi delovne organizacije, ki se bavijo s prevozom potnikov in tovora, poskrbele za

urejenost svojih avtoparkov oz. vozil;

— da bodo vozila v javnem prometu res tehnično brezhibna, je v veliki meri odvisno tudi od komisij za tehnične preglede motornih vozil, ki naj svoj kriterij pri pregledih vozil še poostrijo;

— da bodo cestna in druga komunalna podjetja pravočasno in temeljito pripravljena in opravljale cestne zimske službe;

— da bodo inštitucije javnega obveščanja, ki so lahko zelo močno propagandno, vzgojno in preventivno sredstvo tudi na področju prometne varnosti, javnost prek teh sredstev pravočasno opozarjale in obveščale o tekočih aktualnostih. Zato je potrebno v akcijo vključiti ves tisk (tudi lokalni in tovarniški), radio in televizijo. Pri tem pa se je posluževati tudi krajevnih radijskih postaj;

— V akciji pa bodo seveda v veliki meri sodelovali tudi delavci milice, ki bodo izvajali operativno kontrolo in represivno ukrepanje.

Akcijo bodo izvajale občinske komisije za varnost v cestnem prometu v sodelovanju s postajami milice, avto-moto društvi, združenjem šoferjev in avtomobilistov, komisijami za varnost prometa in varnostnimi tehnikami in vodji avtoparkov v delovnih organizacijah, z osnovnimi šolami, vrtci in drugimi za prometno varnost zainteresiranimi ustanovami.

Na območju gorenjskih občin so se odgovorni za uspešno izvedbo akcije dobro pripravili. V ta namen je bilo dne 4. oktobra 1971 v Kranju uposvet zastopnikov občinskih komisij za varnost v cestnem prometu in komandirjev postaj milice za območje gorenjskih občin ter postaje milice za cestni promet in uprave javne varnosti v Kranju, na katerem je bil izdelan program izvajanja akcije.

Odgovorni za izvedbo akcije in varnost prometa so bili enotnega mnenja, da je poleg opozarjanja in vzgojnega vpliva na lastnike vozil in voznike ter druge uporabnike cest uspeh akcije predvsem odvisen od poostrene operativne dejavnosti in represivne dejavnosti delavcev milice. Zato so se dogovorili, da bodo poostriili kontrolo o tehnični izpravnosti in opremljenosti vozil, od motornih vozil do vprežnih hvozil in koles.

Za tehnično neizpravnost motornega vozila v prometu sledi odvzem prometnega dovoljenja, mandatna kazen in ponovni tehnični pregled pred vrnitvijo prometnega dovoljenja, za nepravilno opremljeno vprežno vozilo ali kolo pa mandatna kazen. Kontrolirali bodo tudi preobremenjenost tovornih vozil in pravilno oz. nepravilno naložen tovor. Z radarjem pa bodo vršili kontrolo hitrosti.

Zato še enkrat »Na cesti nisi sam«.

M. MAZGON

Za pravilne rešitve 2. in 3. nagradnega kviza so bili izžrebani:

2. NAGRADNI KVIZ

1. nagrada: 25 din dr. ANKA HORVAT, zobna ambulanta
2. nagrada: 20 din VESNA GÖTZ, Kranj, Savska cesta 24
3. nagrada: 15 din ERIK GÖTZ, elektro delavnica
4. nagrada: 10 din MIHAELA KRIŽNAR, zob. ambulanta

3. NAGRADNI KVIZ

1. nagrada: 25 din PAVLA KALAN, skladišče II
2. nagrada: 20 din JANEZ ZUPANC, Voglje 1
3. nagrada: 15 din FRANC ŠKET, tkalnica I
4. nagrada: 10 din JOŽICA ZAKOJČ, plemenitilnica I

Zanimivo

Hrup rahlja zdravje

Hrup je »stranski izdelek« v razvoju sodobne tehnike in velja za enega najbolj razširjenih škodljivih pojavov naše dobe. Boj proti hrupu, ki obsega tako javno higieno kot industrijsko higieno, je v Franciji že dolgo zadeva, s katero se ukvarja ministrstvo za zdravstvo. V francoskem časopisu »Le Monde« je bil o tem objavljen precej zanimiv članek, katerega bodo radi prebrali tudi naši člani kolektiva:

»Res je, da je hrup grozljiva nadloga, ki ji pripisujejo telesne motnje, preutrujenost, travmatizme in poškodbe slušnih organov, res pa je tudi, da je hrup fizikalen pojav, ki ga je mogoče opredeliti, izmeriti ter v nekaterih primerih popolnoma, v nekaterih pa delno odpraviti z ustreznimi posegi.

Strokovnjaki opozarjajo tako na poškodbe sluha kot na druge splošne motnje, ki jih povzroča hrup in ki so dostikrat še hujše, zraven tega pa tudi neznane širši javnosti.

Tako na primer lahko prevelik hrup povzroči na ravni centralnega živčnega sistema spremembe v dolžini valov na elektroencefalogramu, živčno utrujenost, duševne motnje (izgubo spomina, pomanjkanje miselne usklajenosti, duševno neravnovesje, obsedenost, nevroze), motnje sokovnih reakcij, ki utegnejo vplivati na sestavo krvi. Hrup lahko tudi izkove prenapetost v sistemu simpatičnega živčevja, zaradi katere pride do motenj v delovanju srca, ožilja in prebavil.

Srce in ožilje človeka, ki živi v hrupnem okolju, sta po navadi hudo prizadeta. Spremeni se srčni utrip (tahikardija), žile se skrčijo, tako da se pritisk krvi v njih poveča. Hrup lahko tudi upočasni prebavo ter izkove razne želodčne motnje.

Zanimivo je, da hrup škodi tudi vidu. Kdor živi v prehrupnem okolju, po navadi vidi v temi, slabo loči barve ter nezanesljivo meri oddaljenost predmetov ter njih relief. Hrup lahko pokvari hormonsko ravnovesje: spremeni se količina sladkorja v krvi, povečata se bazični metabolizem in zastoj vode.

Tisti — tako duševni kot ročni — delavci, ki morajo biti pri svojem delu zelo pazljivi, so veliko bolj občutljivi za hrup v okolju ter za sestavo zvokov v hrupu.

Raziskave v industriji so pokazale, da je zmanjšanje hrupa povečalo storilnost delavcev: delavci tako naredijo več boljših izdelkov, zagrešijo manj napak, se manjkrat ponesrečijo na delovnem mestu in tudi redkeje dobijo poklicne bolezni, ki so povezane s hrupom.«

ZAHVALE

Ob prerani izgubi mojega dragega očeta

PETRA KOZJEKA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste mi izrazili sožalje, posebno pa še izvršnemu odboru sindikalne podružnice DE plemenitilnice II, sodelavcem DE uprava in članom DEPO Počitniški dom Novigrad, za poklonjene vence.

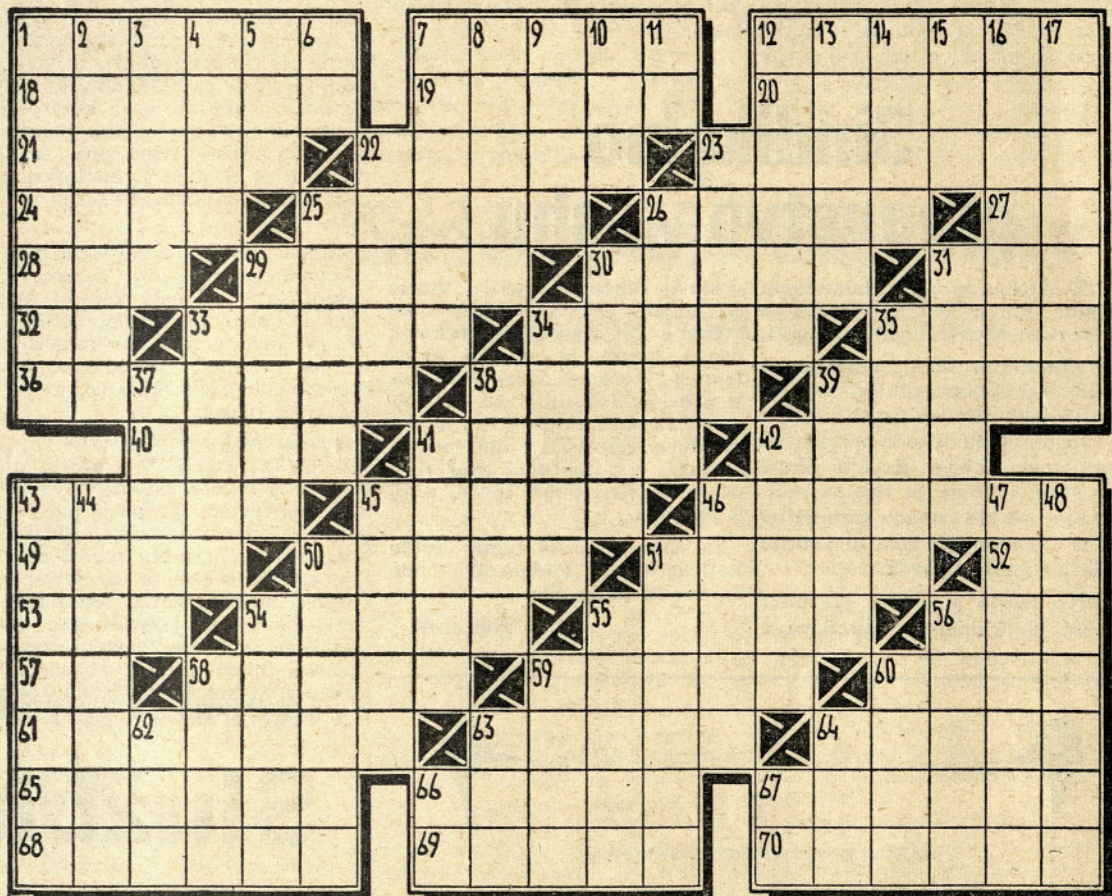
Janez Kozjek

Ob odhodu v pokoj se prisrčno zahvaljujem sindikalnemu odboru tkalnice II za lepo darilo. Vsem sodelavcem želim še veliko zdravja in uspehov pri delu.

Olga Hribar

Ob odhodu v pokoj se lepo zahvaljujem sodelavcem vratarsko čuvajske službe, kadrovskega sektorja in ostalim, ter izvršnemu odboru sindikalne podružnice DE uprava, za lepa darila, ki ste mi jih poklonili ob mojem odhodu iz podjetja, v bodoče pa jim želim še mnogo uspehov in razumevanja pri nadaljnjem delu.

Jože Hudoklin

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. tercet črnih se-ster iz Amerike, ki je nastopal tudi pri nas, 7. jek, 12. posamezen zvezek knjige ali časopisa, 18. zaščitni papir na platnicah knjige, 19. del letala, 20. dežniki, 21. propagandni listič, 22. vmesni predel med dvema prostoroma, 23. pobožna prošnja, 24. ime dveh prelazov na Velebitu (Veliki in Mali), 25. ime slovenske narodne junakinje Klavore, 26. starogrška boginja vode (Tetida), 27. kratica za »glej«, 28. japonska denarna enota, 29. dejanje ob odhodu, 30. žrtvovana oseba ali predmet, 31. pomladanski mesec, 32. veznik, 33. lepo vedenje, 34. obrtnik prehrabene stroke, 35. ženska oseba iz pravljic, 36. sedmi del celote, 38. junak znane Levstikove povesti (Martin), 39. letovišče ob zahodni obali Istre nad Limskim kanalom, 40. največje jugoslovansko pristanišče, 41. jadranski otok med Istom in Dugim otokom, 42. nevarna otroška bolezen, 43. velik kamen, 45. gorovje v srednji Aziji, imenovano »streha sveta«, 46. važna kmetijska rastlina iz družine metuljnic, 49. ime slovenskega publicista Čermelja, 50. prenašalec prtljage, 51. moško ime, 52. začetnici iznajditelja dinamita, 53. družinski poglavar, 55. ribiška

priprava, 56. medmet, ki zahteva tišino, 57. kemični znak za element berilij, 58. hrvaška narodna skupščina, 59. beleznica, 60. pritlikava vrsta konja, 61. odčitani rezultat, 63. novinec v samostanu, 64. azijski veletok, ki izvira pod Karakorumom, 65. storitvena delavnica, 66. orjaška nestrupena kača, ki živi v južni Aziji, Afriki in Avstraliji, 67. vrsta španskih ovac, 68. majhna trta; telesna kost, 69. posmehljiv naziv za starejšo žensko, 70. glavno mesto Armenske sovjetske socialistične republike.

NAVPIČNO: 1. vrsta ameriškega raketnega orožja, ki ga lahko izstreljujejo tudi s podmornic, 2. tuja oblika ženskega imena Evelina, 3. velikan, silak (imenuje se po bajeslovnih grških velikanih, ki so se uprli olimpijskim bogovom), 4. plin, vrsta nasičenega ogljikovega vodika, 5. pregovor, 6. kratica za »smučarski klub«, 7. osmi ton na tonovski lestvici, 8. velika olesnela rastlina, 9. razstrelivo telo, 10. žensko ime, 11. kratica za »vojni odsek«, 12. cilj, namen, 13. močno deževje, 14. opis, očet, 15. glavni števec, 16. podtalno delovanje, 17. obrtnik obutvene stroke, 22. močvirna ptica z dolgim močnim

kljunom in užitim mesom, 23. janski, močvirski ali rovski plin, glavna sestavina zemeljskega plina, 25. izloček ustnih žlez, 26. manjša vzpetina nad Reko, 29. slikarjeva stvaritev, 30. tat, ki krade denar iz žepov, 31. izraz mišljenja; ideja, 33. metla v gospodinjstvu, 34. umrli človek, 35. praznina, luknja, 37. slovenska reka s številnimi hidrocentralami, 38. nadležna žuželka s srbečim pikom, 39. tekstilni izraz za prečne niti v tkanini, 41. član športne ekipe, ki skrbi za telesno počutje igralcev, 42. sovjetski šahovski vele mojster z vzdevkom »večni drugi« (Paul), 43. slabo počutje, pomanjkljivost, 44. šolski oder z mizo, 45. manjša tekoča voda, 46. pripadnik naroda na severu Evrope, 47. jasnost, 48. kovina, ki skupaj s svincem in kositrom sestavlja zlitino za tiskarske črke, 50. v krščanstvu obljubljen paradiz, 51. izrizek zemlje, ki ga napravi krt, 54. domača oblika moškega imena Matija, 55. breme, 56. element porivanja, 58. roman o zvestem psu slovenskega pisatelja Angela Čerkovnika, 59. glasbeno znamenje, 60. mrtvaški oglas, 62. moško ime, 63. sukanec, 64. drug naziv za katran, 66. oznaka za pripis v pismih, 67. zaimek.